

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ НАН УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОПОДАТКУВАННЯ
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. С. КУЗНЕЦЯ

**Моніторинг і коментарі
до нормативно-правових актів
у сфері оподаткування**

Березень, 2015 р.

Харків, 2015

Методологія дослідження

Моніторинг законодавчих та нормативно-правових актів у сфері оподаткування – сумісний, постійно діючий проект НДЦ ІПР НАН України і кафедри оподаткування ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Метою щомісячного Моніторингу є:

- оперативний аналіз актів податкового законодавства, що буди прийняті та/або набули чинності протягом попереднього місяця;
- експертна оцінка ризиків, пов'язаних з прийняттям нових нормативних актів.

Методологія аналізу законодавчих та нормативно-правових актів передбачає ідентифікацію їх впливу на діяльність платників податків, порівняння нової редакції аналізованої норми з попередньою; ідентифікацію результативності відповідних змін з відокремленням позитивних наслідків та потенційних недоліків (ризиків). Критерії оцінки очікуваної результативності:

- узгодженість з діючою нормативно-правовою базою;
- спрощення або ускладнення податкового обліку;
- вплив на надходження коштів до бюджетів;
- вплив на економічну активність платників податків;
- зменшення або збільшення корупційних ризиків;
- доцільність використання конкретного інструмента порівняно з можливими альтернативами.

Аналіз законодавчих та нормативно-правових актів здійснюється за такими напрямками:

- Зміни системи оподаткування і в адмініструванні податків;
- Зміни в оподаткуванні окремими податками, зборами, платежами.
- довідкова інформація, пов'язана з оподаткуванням.

Моніторинг передбачає щомісячне оприлюднення результатів (до 10 числа наступного місяця).

Зміст

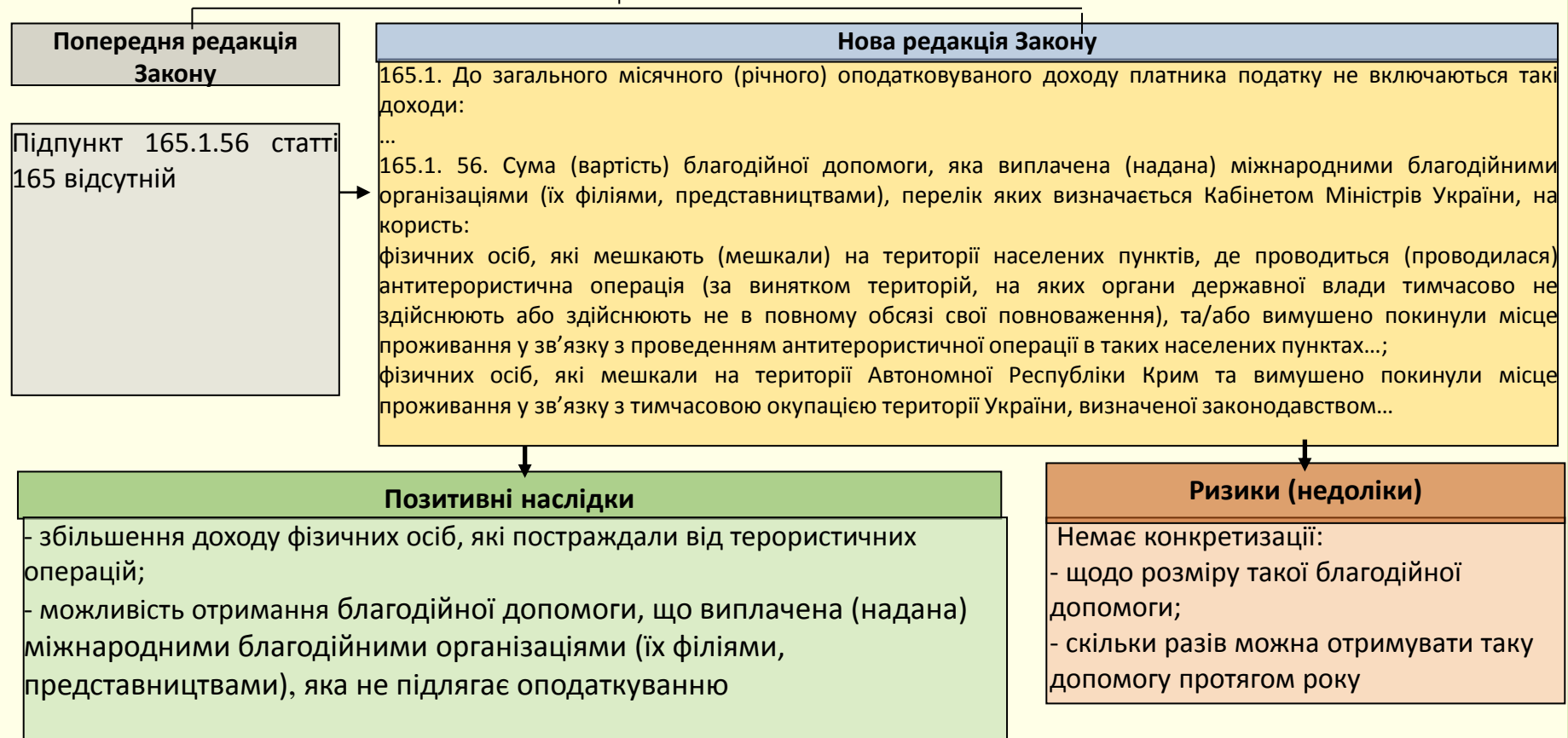
2. Окремі податки, збори і платежі	4
3. Загальнодержавне обов'язкове страхування	15
4. Довідкова інформація	17

2. ОКРЕМІ ПОДАТКИ, ЗБОРИ І ПЛАТЕЖІ

2.2. Податок на доходи фізичних осіб

Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 02.03.2015 № 211-VIII) (набрав чинності з 1 квітня 2015 року).

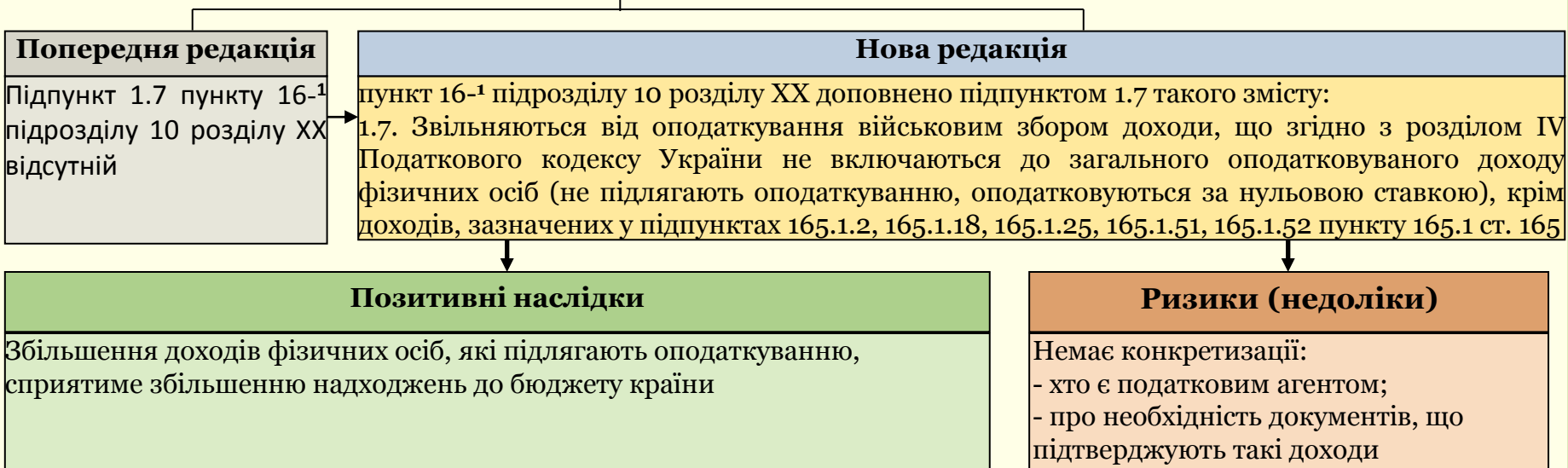
Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 02.03.2015 № 211-VIII) (набирає чинності з 1 квітня 2015 року)

Коментар: треба відмітити, що такі фізичні особи, які мешкають (мешкали) на території населених пунктів, де проводиться (проводилася) антитерористична операція (за винятком територій, на яких органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження), та/або вимушено покинули місце проживання у зв'язку з проведенням антитерористичної операції в таких населених пунктах, або фізичні особи, які мешкали на території Автономної Республіки Крим та вимушено покинули місце проживання у зв'язку з тимчасовою окупацією території України, визначеної законодавством, повинні бути **взяті у встановленому законодавством порядку на облік у структурних підрозділах з питань соціального захисту населення** районних, районних у м. Києві державних адміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі утворення) рад.

Законом розширено перелік доходів фізичних осіб, що обкладаються військовим збором, шляхом виведення їх з переліку доходів, які не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподатковуваного доходу фізичних осіб:

Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 02.03.2015 № 211-VIII) (набирає чинності з 1 квітня 2015 року)

Коментар: що стосується підпункту 1.7 пункту 16-¹ підрозділу 10 розділу XX, то не звільняються від оподаткування військовим збором доходи, що згідно з розділом IV Податкового кодексу України не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподатковуваного доходу фізичних осіб (не підлягають оподаткуванню, або оподатковуються за нульовою ставкою), а саме:

Сума доходів, отриманих платником податку у вигляді процентів

що нараховані на цінні папери, емітовані центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну фінансову політику та на боргові зобов'язання Національного банку України (пп. 165.1.2 ПКУ)

Дивіденди

які нараховуються на користь платника податку у вигляді акцій (часток, паїв), емітованих юридичною особою – резидентом, що нараховує такі дивіденди, за умови, що таке нарахування жодним чином не змінює пропорцій (часток) участі всіх акціонерів (власників) у статутному фонді емітента, та в результаті якого збільшується статутний фонд емітента на сукупну номінальну вартість нарахованих дивідендів (пп. 165.1.18 ПКУ)

Сума доходу, отримана платником податку за здані (продані) ним вторинну сировину

а також за побутові відходи, брухт кольорових металів, включаючи використані (виснажені) акумулятори електричні свинцево-кислотні (код 8548102100 згідно з УКТ ЗЕД), залишки та брухт електричних акумуляторів із вмістом свинцю (код 8548109100 згідно з УКТ ЗЕД), та брухт дорогоцінних металів, проданий Національному банку України (пп. 165.1.25 ПКУ)

Доходи від операцій з валютними цінностями (крім цінних паперів)

ці операції пов'язані з переходом права власності на такі валютні цінності, за виключенням доходів, оподаткування яких прямо передбачено іншими нормами цього розділу (пп. 165.1.51 ПКУ)

Інвестиційний прибуток

від операцій з борговими зобов'язаннями Національного банку України та казначейськими зобов'язаннями України, емітованими центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну фінансову політику, у тому числі від зміни курсу іноземної валюти (пп. 165.1.52 ПКУ)

2.3. Податок на додану вартість

1. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження змін до Положення про порядок реєстрації платників податку на додану вартість» від 2 лютого 2015 року № 21.

Коментар: Наказом внесено зміни до порядку реєстрації платників податку на додану вартість:

Основні зміни	Позитивні наслідки
Приведення у відповідність пп. 3.11 Наказу до норм пп. 183.9. Податкового кодексу України стосовно терміну реєстрації осіб в якості платників ПДВ	– усунення суперечностей між нормами Наказу Міністерства фінансів та Податкового кодексу України
В пп. 3.6. (6 пункт) Наказу роз'яснено порядок реєстрації платників єдиного податку IV групи (платники фіксованого сільськогосподарського податку). Зокрема зазначено, що для цих платників діє загальне правило реєстрації у якості платників ПДВ	- зменшення кількості питань у платників єдиного податку стосовно порядку реєстрації
Змінено форми заяви про реєстрацію платників ПДВ (форма 1-ПДВ), заява про анулювання реєстрації платників ПДВ (форма 3-ПДВ), заява сільськогосподарського підприємства про зняття з реєстрації як суб'єкта спеціального режиму оподаткування ПДВ (форма 3-РС)	– внесені зміни привели у відповідність форми заяв діючому законодавству, що має сприяти зменшенню кількості питань та помилок при складанні платниками ПДВ зазначених форм заяв
Передбачено можливість подання заяви про анулювання реєстрації платника ПДВ в електронному вигляді	– зменшення часу на зняття з реєстрації особи як платника ПДВ
В розділі IV наказу зменшено строк перереєстрації осіб як платників ПДВ з п'яти робочих днів до трьох робочих днів	– зменшення витрат часу на перереєстрацію як для платників ПДВ, так і для контролюючих органів

Нормами наказу Міністерства фінансів приведені у відповідність до норм Податкового кодексу. Позитивним моментом є наявність норми щодо порядку реєстрації платників єдиного податку (IV групи), подання в електронному вигляді заяви про зняття з реєстрації; зменшення терміну перереєстрації.

2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку електронного адміністрування податку на додану вартість» від 4 лютого 2015 року № 82.

Коментар: Постановою КМУ внесено зміни до попередньої редакції від 16 жовтня 2014 року № 569

Основні зміни	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
<p>Зміни до п. 9¹ передбачають можливість платника податків до 1 липня 2015 року збільшити суму на яку платники податків можуть зареєструвати податкові накладні та/або розрахунки коригування, на суму непогашених залишків сум податку, заявлених ним до бюджетного відшкодування за звітні (податкові) періоди до 1 лютого 2015 р. Таке рішення платник податку відображає у заяві, що подається у складі податкової декларації</p> <p>Після 1 липня 2015 року податкові органи автоматично збільшують розмір суми податку, на яку платник податку має право зареєструвати податкові накладні та/або розрахунки коригування, на суму середньомісячного розміру сум податку, задекларованих платником до сплати до бюджету та погашених за останні 12 звітних (податкових) місяців/ чотири квартали, та на запит платника податку інформує його про суму збільшення шляхом надсилання електронного повідомлення.</p>	<p>– можливість збільшити суму, на яку платники податків зареєструвати податкові накладні;</p> <p>– інформування платника податку про зміни суми реєстрації податкових накладних</p>	<p>– втрати часу на камеральну перевірку правомірності сум, вказаних в декларації</p>
<p>Пунктом 21¹ передбачена можливість перерахування залишку сум, які залишаються на спеціальних рахунках після сплати суми податку на поточний рахунок платника податків (в разі подання відповідної заяви)</p>	<p>– можливість отримання коштів зі спеціального рахунку на поточний та використання, отриманих коштів на будь-які цілі</p>	<p>– втрати часу на отримання коштів зі спеціального рахунку на поточний</p>

Внесені зміни здебільшого носять позитивний характер, оскільки дозволяють платникам податків збільшувати суму, на яку можуть бути складені податкові накладні; перераховувати суми зі спеціального рахунку на поточний рахунок. В той же час зміни збільшують витрати часу контролюючих органів на проведення перевірок та перерахування коштів.

2.6. Рентна плата

Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України» № 211-VIII від 02.03.2015 р.

Згідно зі змінами до Податкового кодексу України (ПКУ) у зв'язку з набуттям чинності Закону № 211-VIII, збільшено ставку рентної плати з 20% до 70% на природний газ, що передається для потреб населення. Разом з тим, при видобуванні газу з нововведених свердловин (після 1 серпня 2014 року) та зареєстрованих в Державному реєстрі нафтових та газових свердловин протягом двох років з дати внесення таких свердловин до Реєстру буде застосовуватися понижуючий коефіцієнт в розмірі 0,55 від запропонованої ставки ренти. У цьому разі ставка буде становити 38% замість 70%. Також збільшені ставки за транзит аміаку: рента за транзитне транспортування аміаку на 100 км підвищується з \$0,64/тонна до \$2,4/тонна.

Прийняття Закону № 211-VIII обумовлено змінами в політиці регулювання цін на природний газ, поступовою лібералізацією тарифів і забезпеченням прямої бюджетної підтримки вразливих верств населення з одночасним зменшенням перехресного субсидування обумовлює необхідність залучення до бюджету частини прибутку газовидобувних компаній.

Назва законодавчого акту	Попередня редакція		Нова редакція	
Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України» № 211-VIII від 02.03.2015 р.	252.20. Ставки рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин установлюються у відсотках від вартості товарної продукції гірничого підприємства - видобутої корисної копалини (мінеральної сировини) у таких розмірах:			
	Назва груп корисних копалин, що надана у користування надрами гірничому підприємству	Ставка, відсоток від вартості товарної продукції гірничого підприємства	Назва груп корисних копалин, що надана у користування надрами гірничому підприємству	Ставка, відсоток від вартості товарної продукції гірничого підприємства

Назва законодавчого акту	Попередня редакція		Нова редакція	
Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України» № 211-VIII від 02.03.2015 р.	природний газ, що відповідає умові, визначеній у пункті 252.24 цієї статті, видобутий з покладів до	20,00	природний газ, що відповідає умові, визначеній у пункті 252.24 цієї статті, видобутий з покладів до	70,00
	252.22. До ставок рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин застосовуються коригуючі коефіцієнти, які визначаються залежно від виду корисної копалини (мінеральної сировини) та умов її видобування:			
	–		Критерії застосування коефіцієнта	Величина коефіцієнта
			Видобування запасів природного газу, що не відповідає умові, визначеній у пункті 252.24 цієї статті, із свердловин, у тому числі під час дослідно-промислової експлуатації (геологічного вивчення), які внесені до Державного реєстру нафтових та газових свердловин після 1 серпня 2014 року (протягом двох років з дати внесення таких свердловин до зазначеного Реєстру)	0,55
256 ¹ .3. Ставки оподаткування: 0,64 долара США за транзитне транспортування однієї тонни аміаку за кожні відстані відповідних маршрутів його транспортування		абз. шостий п. 256 ¹ .3 ст. 256 ¹ доповнено реченням: «При цьому незалежно від зміни тарифу ставка рентної плати за транзитне транспортування аміаку не повинна бути меншою 2,4 долара США за транзитне транспортування однієї тонни аміаку за кожні відстані відповідних маршрутів його транспортування»		

Позитивними наслідками змін ставок рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин є створення умов для збільшення податкових надходжень для бюджету. За приблизними оцінками зазначені зміни дозволять залучити до державного бюджету додаткові доходи в розмірі 9 млрд грн, які будуть частково спрямовані на виплату бюджетних субсидій певним категоріям населення для компенсації різниці в цінах на енергоносії та житлово-комунальні послуги. Важливо зазначити, що поряд з прийнятими змінами до ПКУ, передбачені зміни до державного бюджету на 2015 р., що передбачають зниження дотацій з бюджету на користь НАК «Нафтогаз України» з 31,5 до 29,7 млрд. грн., або на 5,8%. **При цьому є ризик негативного впливу** реалізації зазначених змін на фінансовий стан газовидобувних підприємств, а також **ризик** подальшого підвищення тарифів на енергоносії для населення та погіршення матеріального стану верств населення, що не мають права на субсидії.

2.7. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки

1. Лист Державної фіскальної служби України «Оподаткування нерухомості на тимчасово окупованій території України та території проведення антитерористичної операції» від 18.03.2015 р.

Коментар: ДФСУ на офіційному сайті оприлюднила лист, в якому роз'яснила нюанси оподаткування нерухомості на тимчасово окупованій території України та території проведення антитерористичної операції.

Зокрема, враховуючи складну економічну та політичну ситуацію, що склалася в країні, а також з метою виконання зобов'язань зі сплати податків особами, які є власниками об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості на території АР Крим та м. Севастополя, ДФС України пропонує подавати до контролюючого органу за місцем свого знаходження податкові декларації та сплачувати податок на нерухомість до місцевого бюджету за місцем свого знаходження.

Щодо територій проведення АТО, то Законом від 02.09.2014 р. № 1669-VII, яким визначено тимчасові заходи для забезпечення підтримки суб'єктів господарювання на такій території, не передбачено звільнення від подання звітності та сплати податку на нерухоме майно.

Функціональні обов'язки з обслуговування платників податків, які перебувають на обліку в територіальних органах ДФСУ, що знаходяться на тимчасово неконтрольованій території Донецької та

Луганської областей, покладені на територіальні органи ДФСУ відповідно до наказу від 07.01.2014 р. № 256.

Про рахунки та банківські реквізити для перерахування податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, можна ознайомитись: на офіційному веб-сайті Державної казначейської служби України; у районних ДПІ; на офіційному веб-порталі ДФСУ.

Таким чином, відбулося спрощення умов подання декларацій та сплати податку на нерухомість для тимчасово переміщених осіб, однак, разом з тим, підвищилось функціональне навантаження на посадових осіб територіальних органів ДФСУ. Звільнення від подання звітності та сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, Законом № 1669-VII не передбачено.

2.9. Плата за землю

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» від 25.03.2015 р. № 146

Коментар: КМУ постановою від 25.03.2015 р. N 146 вніс зміни до своєї постанови від 21.08.2014 р. N 358 «Про проведення оцінки для цілей оподаткування та нарахування і сплати інших обов'язкових платежів, які справляються відповідно до законодавства», якими, зокрема, уточнено, що визначення оціночної вартості здійснюється:

суб'єктами оціночної діяльності - суб'єктами господарювання, які відповідають вимогам, установленим Законом «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні», і мають сертифікат суб'єкта оціночної діяльності за напрямом та спеціалізацією, що відповідають об'єкту оцінки;

суб'єктами оціночної діяльності у сфері оцінки земель, які відповідають вимогам, установленим Законом «Про оцінку земель», і мають ліцензію на виконання землеоціночних робіт (земельної ділянки як окремого об'єкта правочину).

Позитивні наслідки

- розширення вибору суб'єкта оціночної діяльності платниками земельного податку;
- посилення конкуренції на ринку землеоціночних послуг, а отже підвищення якості послуг з оцінки земель;
- створення нових робочих місць для спеціалістів в сфері оцінки земель

Негативні наслідки (ризики)

- обов'язковість отримання суб'єктом оціночної діяльності сертифіката / ліцензії на виконання землеоціночних робіт, що створює адміністративне навантаження на суб'єктів господарювання та бар'єри для входження до ринку землеоціночних послуг

Таким чином, якщо раніше тільки юридичні особи, які мали спеціальну ліцензію, мали право здійснювати землеоціночні роботи, то цією постановою КМУ до суб'єктів оціночної діяльності додав суб'єктів господарювання, які мають сертифікат суб'єкта оціночної діяльності за напрямом та спеціалізацією, що відповідають об'єкту оцінки. Це дало змогу розширити вибір суб'єктів, до яких можна звернутися за послугою щодо оцінки земель.

2. Повідомлення про оприлюднення проекту наказу Міністерства фінансів України «Про затвердження форми Податкової декларації з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата за земельні ділянки державної або комунальної власності)» від 28.01.15 № 2444/7/99-99-17-04-01-17

Коментар: метою розроблення проекту наказу є затвердження форми Декларації, яка буде застосовуватися при обчисленні податкових зобов'язань з плати за землю відповідно до положень ПКУ. Проект наказу стосуватиметься суб'єктів господарювання, які є власниками земельних ділянок або землекористувачами та відповідно до чинного законодавства подають податкову звітність з плати за землю.

Прийняття проекту наказу надасть змогу контролюючим органам забезпечити виконання норм ПКУ, а також забезпечить умови дотримання вимог Кодексу в частині ведення обліку і складання звітності платниками плати за землю. На інтереси громадян норми цього регуляторного акта не впливатимуть.

Нововведення в формі декларації

Відомості про наявні
земельні ділянки

Відомості про пільги на земельний
податок з наявних площ земельних ділянок

Кадастровий номер
земельної ділянки

Таким чином, за рахунок скорочення додатків, заповнення декларації буде зручнішим та більш швидким. А прийняття нормативного акта надасть можливість платникам подавати відповідному контролюючому органу податкові декларації за затвердженою формою, а контролюючим органам – здійснювати належний контроль за своєчасністю подання податкових декларацій, правильністю обчислення плати за землю.

3. ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНЕ ОBOB'ЯЗКОВЕ СТРАХУВАННЯ

3.1. Єдиний соціальний внесок

13 березня набрав чинності Закон України «Про внесення змін до розділу VIII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» щодо зменшення навантаження на фонд оплати праці» від 02.03.2015 № 219-VIII.

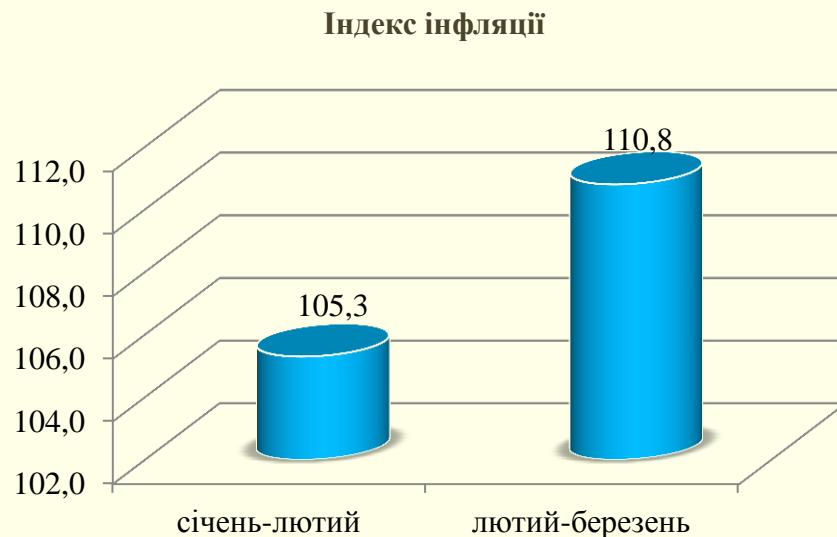
Основні зміни	Позитивні наслідки	Ризики (недоліки)
<p>Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" доповнено пунктом 9-5, в якому викладено новий порядок застосування понижуючого коефіцієнту. Тепер розмір ЄСВ розраховується з понижуючим коефіцієнтом, якщо платником виконуються одночасно такі умови:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) база нарахування єдиного внеску в розрахунок на одну застраховану особу в звітному місяці збільшилась мінімум на 20 % порівняно з середньомісячною базою нарахування ЄСВ платника за 2014 рік в розрахунок на одну застраховану особу; 2) після застосування коефіцієнта середній платіж на одну застраховану особу в звітному місяці складе не менше ніж середньомісячний платіж на одну застраховану особу платника за 2014 рік; 3) кількість застрахованих осіб у звітному місяці, яким нараховані виплати, не перевищує 200 % середньомісячної кількості застрахованих осіб платника за 2014 рік.	<p>Спрощено вимоги до застосування понижуючого коефіцієнта при розрахунку ЄСВ, створено передумови для легалізації фонду оплати праці</p>	<p>Не затверджено зміни до звітності з ЄСВ. Необхідність дотримання умови щодо кількості застрахованих осіб, яка повинна бути не більше 200 % кількості таких осіб в 2014 році, встановлює перепони для розвитку підприємств та легалізації фонду оплати праці</p>

Коментар: Законом від 02.03.2015 № 219-VIII створено передумови для зменшення навантаження на фонд оплати праці шляхом спрощення вимог для застосування понижуючого коефіцієнту при розрахунку ЄСВ. Якщо в результаті розрахунку його значення буде менше ніж 0,4, то платнику слід застосовувати до 31 грудня 2015 року коефіцієнт 0,4, а з 1 січня 2016 року - коефіцієнт 0,6. Завдяки змінам скористатися коефіцієнтом зможуть підприємства, які були засновані у 2014 році. Недоліком є

вимога щодо кількості застрахованих осіб, яка встановлює перепони для розвитку підприємств та легалізації фонду оплати праці. Також необхідним є внесення змін до Звіту щодо сум нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, затвердженого наказом Міндоходів від 09.09.2013 р. № 454, адже сьогодні форма звіту не передбачає можливість застосування понижуючого коефіцієнту.

4. ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

За даними Державної служби статистики України, у березні 2015 р. індекс споживчих цін порівняно з лютим 2015 р. становив 110,8 %.

Значення індексу інфляції впливає на:

- коригуючі коефіцієнти, які застосовуються до ставок рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин (п. 252.22 ПКУ);
- індексацію нормативної грошової оцінки земель (ст. 289 ПКУ);
- базу оподаткування єдиним податком для платників єдиного податку четвертої групи (п. 292^{1.2} ПКУ);
- індексацію ставок акцизного податку, екологічного податку, рентної плати (абз. 9 пункту 4 Розділу XIX).

**Моніторинг підготовлено експертно-аналітичною групою
Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку
Національної Академії Наук України і кафедрою оподаткування
Харківського національного економічного університету ім. Семена Кузнеця**

під керівництвом заступника директора НДЦ ІПР з наукової роботи доктора економічних наук,
професора, Заслуженого економіста України **Ю.Б. Іванова**

за участю:

наукового співробітника НДЦ ІПР НАН України, к.е.н. **С.В. Антоненка**;

доцента кафедри оподаткування, к.е.н. **О.Г. Зими**;

доцента кафедри оподаткування, к.е.н. **О.Є. Найденка**;

старшого викладача кафедри оподаткування, к.е.н. **О.С. Віннікової**;

викладача кафедри оподаткування, к.е.н. **О.О. Чумакової**;

аспіранта кафедри оподаткування **А.О. Сеніної**.